

je bil izbacjen istotako 4. red (nelična) ter v isto stopnjo pritegnjen bivši 5. red »nemarna« z novim izrazom »površna«.

Ob izidu te naredbe je marsikje zavrsalo, to pa v prvi vrsti zaradi že navedenega, odpravljenega reda »komaj zadostno« v napredu. Bilo je res nezmiselnost, v štiristopni oceni predzadnji red, n. pr. v pridnosti in napredu označiti z »zadostno«, torej z lepo pozitivno donečim izrazom, dočim bi predzadnja stopnja naj že bila pomanjkljivost, deloma že negativnost v uspehu. Skok od »zadostno« na »nezadostno« je prevelik; ta prehod je poprej dobro tvoril 4. red »nestanovitno« (v pridnosti) in »komaj zadostno« (v napredu). Tudi je reduciranje ocenjevalne lestve na štiri rede povzročilo v administrativnem oziru precej težkoč, n. pr.: imel si kot šolski upravitelj novopredpisane odpustnice in spričevala, pa je prišel po duplikat odpustnice ali po zadnje šolsko spričevalo nekdanji učenec, morda že star možakar, ki je kot javni nameščenec ob prevredbi nujno rabil odpustnico, ker je svojo prvotno odpustnico izgubil itd. To je bilo »prijetno« delo, primerno v reduciranjem smislu prenašati rede iz starih imenikov na sedanje odpustnice. Red »ena« je lahko mirno ostal »ena«. Tudi red »pet« (za šolsko spričevalo) je neodgovorno prevzel ulogo novega reda »štiri«. A z redi med »ena« in »pet« pa niso bile male težave. Marsikdo si je morda pomagal s tem, da je v takih slučajih uporabljal stare tiskovine šolskih

naznanil, ako je iste imel še v zalogi in ako si je upal iste uporabljati kljub odrejeni uvedbi novih tiskovin. Zopet drugi si je morda pomagal na ta način, da je pri redovni lestvici naredil potrebne popravke oziroma opombe. V vsakem slučaju pa je eden kakor drugi bil v zadregi in težavi.

Sčasoma smo se »hočeš, nočeš, moriš« — kakor pri vseh sličnih odrejenih »iznajdbah« sprijaznili s to šolsko oceno. Dobili smo izkaze o šolskem napredu, odpustnice in spričevala, tiskanja z omenjeno ocenjevalno lestvo ter po isti sedaj uradovali že čez štiri leta. Sedaj pa nenadoma, kakor »strela z jasne neba«, udari med to naše delo nova odredba O. N. br. 49.024 z dne 5. septembra 1925 že s šolskim letom 1925./26. menda z namenom toliko hvaljenega »poenotenja« uvedlo novo oceno učenec na učiteljskih, meščanskih in osnovnih šolah. Srednje šole so namreč dobile slični odlok že 24. avgusta t. l. in seveda — kar velja ondi, morajo najmanj prenesti tudi osnovnošolski učitelji. Ali še več: Kar velja za zapadno-evropske, nam »naklonjene« države, to iz vračane naše naklonjenosti mora obveljati tudi v naši državi.

Ob tem odloku med nami ni več zavrsalo, oziroma le malo. Spricho dežujocih sprememb, ki nas kot odloki in odredbe sedaj obiskujejo, smo postali že nekam apatični, vendar ni na mestu, da molčimo popolnoma. (Dalje prih.)

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

E. Š.

— **Čh. Kandidature učiteljstva na Češkem.** Čehoslovaška delavska socialdemokratska stranka je kandidirala 21. socialistična 58, zemljedelniška 35, narodna demokratska 38 učiteljev. Na prvih mestih je bilo v celoti 15 učiteljev. — Več tisoč učiteljev ni strankarsko organiziranih, od tod mala navedena števila.

— **Čh. Likvidacija Pedagoškega zavoda J. A. Komensky.** Radi te je pridobil ZUS del muzejskih zbirk, v celoti 5028 komadov, in sicer iz oddelkov: »Učni pripomočki«, »Naravstvena vzgoja«, »Stavba in higiena šol«, »Veliki naši možje-učitelji«. Za definitivno instalacijo bo treba ca 30.000 Kč.

— **Čh. Smernice ZUS deželnemu šolskemu svetu za učit. restrikcijo.** V prvi vrsti so bili restringirani nekvalificiranci, dalje z rojstno l. 1864. in starejši, mlajši

pa le oni, ki so izrekli tozadevno željo, ali pa učitelji z večjim imetkom. — V pošte v so prišle tudi učiteljice, poročene z uradniki ali učitelji, ki so najmanj v VII. čin. razredu in imajo več kakor 10 službenih let ter pravico do pokojnine.

Iz Poljske.

— **pol. Za slovensko učiteljsko zvezo.** Glavna uprava Zveze poljskih učiteljev se je obrnila s posebnim pismom na Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva ter je pri tej priliki predlagala, naj bi se navezali čim ožji stiki med našimi in poljskimi učitelji, s čimer bi se mnogo doprineslo za izboljšanje kulturnih in političnih odnosov med Poljsko in našo državo. Glavna uprava poljske učiteljske zveze je naše učiteljsko udruženje obenem obvestila, da je v Pragi in Sofiji, pa tudi v Moskvi, sprožila misel, naj bi se ustanovila Slovenska učiteljska zveza. Zaradi tega poziva tudi jugoslovenske učitelje, naj v tej akciji podpro svoje poljske tovariše.

Ves ta dan bo v znamenju Rdečega križa, to je v znamenju milosrčnosti in dela za druge.

V Ljubljani, dne 24. nov. 1925.

Fran Gabršek.

Neodrešeno ozemlje in obmejno šolstvo.

— **r. Omiljenje protislovenske politike na Koroškem.** Koroški deželni zbor je razpravljal o nujnem predlogu socialno-demokratskega deželnega poslancja Zeinitzerja, po katerem naj bi se za proučitev pritožb slovenskega prebivalstva Koroške o pravnih razmerah v jezikovno mešanih krajih Koroške in o šolskih razmerah imenovali dve komisiji iz deželnih poslancev, ki bi proučili vse te pritožbe ter stavili deželnemu zboru predloge za odpravo nedostatkov. Ta nujni predlog je bil soglasno sprejet. V obeh komisijah, ki sta enakopravni odborom deželnega zbora, sta zastopana oba slovenska poslanca. Komisiji glede šolstva predseduje dež. glavar Schumi.

Splošne vesti.

— **Imenovanje šefa prosvetnega oddelka velikega župana v Ljubljani.** Dosedanji šef g. dr. Pavel Pestotnik je razrešen svoje dolžnosti. Kakor poročajo je imenovan za inspektorja ministrstva prosvete in referenta velikega župana ljubljanske oblasti g. dr. Dragotin Lončar, prof. in predsednik Slovenske Matic v Ljubljani. — Dr. Drag. Lončar je znan med učiteljstvom po svoječasni razpravi o šolski reformi, ki jih je priobčeval v »Učiteljskem

Tovarišu«. Razprave so izšle l. 1908. kot ponatisk v posebni brošuri pod naslovom »Šolska reforma«. Spis temelji na najmodernejših principih šolske reforme in je še danes aktualen, ker bazirajo načela na temeljih najširše in najgloblje demokracije. Ker smo pred uveljavljenjem modernih načel prosvete v šolskem zakonu, želimo, da bi se tudi v praksi izvajala moderna stremjenja v šolstvu. Novi g. šef je lahko uverjen, da bo za temelje, ki jih je razvil v citiranem spisu, našel vedno mnogo razumevanja in opore tudi pri slovenskem učiteljstvu.

— **Laskave izjave g. ministra prosvete St. Radića pri posetu v Ljubljani o slovenskem šolstvu in učiteljstvu.** Na shodu je g. minister podal sledečo izjavo: »Slovenec se mora staviti za vzgled. Učiteljstvo imate dobro, celo o klerikalnih učiteljih so mi poročali, da so dobri. Vaše osnovne šole so najboljše v državi, ravno tako vaše srednje šole. Univerza se, kakor vidite, lepo razvija.« — Po shodu je g. minister posetil več ljubljanskih šol, kjer so se mu na uraden poziv velikega župana predstavili učiteljski zbori. Nekemu šolskemu upravitelju je minister g. Radić izjavil: »Že desetletja zasledujem razvoj slovenskega šolstva in sem spoznal, da so bili Slovenci vedno Čehi na jugu.«

— **Za 32-letno službeno dobo.** »Jutranji list« piše v članku »Ministarstvo prosvete i dvanajstine«: »Nastavnici u svim pokrajinama osim u Hrvatskoj, Slavoniji i Srijemu imaju pravo na penziju nakon 30 godina službe, dok u gornjim pokrajinama imaju to pravo nakon 35 godina, a učitelji nakon 32 godine. Ministar prosvete predlaže, da bi nastavnici u Hrvatskoj i Slavoniji i Srijemu dobili ista prava kao i njihovi kolege u drugim pokrajinama, pošto imaju i iste dužnosti. U tom pogledu predložen je slijedeći amandman: »Stav 2. člana 72. zakona, u srednjim školama o pravu na penziju direktora i profesora, proteže se na cijelu zemlju.« — Kakor znano, je z zadnjimi dvanajstinami za leto 1925. v čl. 50. osporena 32-letna službena doba učiteljstva, ker ni učiteljstvo izrečno navedeno v tem členu. **Opozorjamo tem potom Izvršni odbor UJU na gornje korake ministrstva, posebno ker v gornjem predlogu ministrstva ni omenjeno osnovnošolsko učiteljstvo.**

— **Disciplinarni senat za učiteljstvo.** »Jutranji list« poroča, da je ministarstvo prosvete za finančni zakon o dvanajstinah stavilo sledeči predlog: »U pogledu činovničkog zakona u članu 169. izrično se navodi, da disciplinarne stvari sprovede upravni sudovi. Kako te medjutim bilo regulirano kod velikog župana karnosno poverjenstvo za nastavnike osnovnih škola, to bi se donekle moglo dopustiti da nastavnici osnovnih škola u disciplinarnom postupku spadaju pod ta poverjenstva, dok nastavnici srednjih škola na nikakav način ne mogu spadati pod te sudove i ta poverjenstva. Na njih je bio naredbenim putem 1923. godine protegnut zakon o karnosnoj odgovornosti službenika kod županijskih i kotarskih oblasti iz 1886. godine. Taj se zakon više ne primjenjuje ni na političke činovnike. Zakon koji je donešen imao bi sada da vrijedi za nastavnike srednjih škola. To vrijedi za Hrvatsku i Slavoniju. U zakon o srednjim školama u članu 66. govori se o disciplinarnom postupku za nastavnike u Srbiji i Crnoj Gori. U jednom jedinom slučaju govori se o disciplinarnom postupku u Dalmaciji i Sloveniji. A isto tako su oskudne odredbe u Bosni i Hercegovini. S toga je predložen slijedeći amandman: »Član 85. zakona i član 12. o dvanaestina za april-juli, kojim se tumači član 40. zakona o državnim činovnicima i ostalim službenicima gradjanskog reda u pogledu disciplinarne krivice, odnosi se i na nastavnike osnovnih i srednjih škola.«

— **Depolitizacija prosvete in učiteljstva v Sloveniji.** E. Demetrović piše v zagrebskem »Jutranjem listu« od 24. t. m. sledeče: »Mislim, ako je gospodin Radić izrekao apsolutnu istinu, da djaštvo ne spada ni u Hanao ni u Srnao ni u Orjuno, onda to pogotovo vrijedi za učiteljstvo i to za učiteljstvo u Sloveniji. Ako se je mogla provesti pod novom odlučnom upravom depolitizacija pošte u Sloveniji, tad se to može i mora provesti medju učiteljstvom. Za vremena izbora dolazilo je u Sloveniji, a pogotovo u Štajerskoj, do sukoba izmedju čitavih sela i učitelja, jer su sela zastupala

drugo političko mišljenje, a učitelj ostavljao škole i preko djece terorizirao roditelje za svoga kandidata. Bilo je i slučajeva štrajkova. Kakva je to nastava, gdje nema harmonije izmedju škole, djeteta i roditelja? Moderna nastava nastoji približiti ova tri faktora, a pogotovo je to važno na selu, kada se zna, da je velik dio seljaka još uvijek smatra svojim nepotrebnim teretom.«

— **Štetje službene dobe in naknadno izplačilo pripadajočih službenih prejemkov primorskim učiteljem-beguncem.** V tej zadevi je podvzelo naše poverjenišvo akcijo, da se ustreže upravičenim zahtevam prizadetih tovarišev in tovarišic. Na naš poziv se je odzvalo 17 naših članov in članic in poslalo potrebne podatke. Več članom smo morali njihove vloge vrniti v izpopolnitev in zaradi pomanjkanja dokumentov (odpustilnih dekretov). Nekateri člani takega dokaza niso mogli navesti, zato ne spadajo v predmetno akcijo, ki se tiče samo onega učiteljstva, ki je bilo prisiljeno zapustiti svoje prejšnje službeno mesto v Italiji in tudi lahko predloži tak dokazilni dokument (nepotrđitev v službi, zavrnjena opcija). Iz navedenih vzrokov se je zadeva nekoliko zakasnila. Sedaj pa je poverjenišvo izdelalo točen seznam s potrebnimi podatki in poslalo ves ta material s spremno vlogo potom g. ministra dr. Žerjave narodni skupščini, odboru za molbe in žalbe. G. minister je že svoječasno obljubil, da bo interveniral v tej zadevi ter smo uverjeni, da bo storil, kolikor je v njegovi moči, da se stvar ugodno reši za prizadete. O nadaljnjem poteku zadeve bomo poročali.

— **Rodbinsko slavlje.** Dne 29. t. m. slavita v Vučji vasi v domačem krogu srebrno poroko tov. Fran Cvetko, sreski šolski nadzornik v Murski Soboti in njegova soproga tovarišica Alojzija roj. Freuensfeldova. Vrlima našima članoma kličemo: na mnoga leta!

— **Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani** pošilja z ozirom na našo zadnjo pripombo glede prenočišč dopis, v katerem trdi, da je oddalo osebne prošnje za vse učiteljstvo vsem upraviteljem osnovnih in meščanskih šol. Pomotoma je izostala le šola na Prulah in menda Cojzova cesta, ker urednik, ki je tudi upravitelj, ni prejel okrožnice. Ko smo prejeli članek tov. Ceruta, smo se osebno obrnili do posameznih tovarišev in niti eden ni vedel povedati kaj o teh okrožnicah. V dolžnost smo si šteli to pripomniti k članku tov. Ceruta, da se ne bo v javnosti sodelo napačno o ljubljanskem učiteljstvu. S tem je za nas zadeva končana, ker naša pripomba ni vsebovala ničesar slabega in ničesar žaljivega in smo dovolj dokazali, da smo stremjenje zbora podpirali. — **Uredništvo.**

— **Nabiralci naročnikov »Zvončka«** naj nam preostale izvede l. in 2. številke »Zvončka« nemudoma plačajo ali pa vrnejo, ker imamo mnogo povpraševanja po teh zvezkih, ki so nam pošli. Na naš poziv v zadnji številki »Učit. Tovariša« se ni oglasilo dovolj naročnikov za l. številko »Zvončka«, zato je ne bomo ponatisnili, ker bi bila predraga.

— **Otvoritev nove šole na Žvirčnem pri Žužemberku.** V nedeljo 15. t. m. je bila slovesna otvoritev novega šolskega poslopja na Žvirčnem pri Hinjah. K slovesnosti se je zbralo poleg uradne komisije skoro polnoštevilno učiteljstvo žužemberškega sodnega okraja, zastopniki občine in mnogo občinstva. Po maši so odšli vsi udeleženci pred novo šolo, kjer je sreski poglavar g. Dr. Svetek proglasil otvoritev šole, podal g. upravitelji ključje in povabil vse občinstvo k ogledu. V lično okrašenem razredu so nato domači otroci podali nekaj dobro uspelih deklamacij, nakar se je predsednik krajnega šolskega sveta gosp. Plut zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepi stavbi. Potem je sreski nadzornik tov. Matko v krasno zasnovanem govoru podal jasno sliko važnosti nove stavbe in se zahvalil domačinom za njih trud in požrtvovalnost. Vsi navzoči so nato za-

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovskih industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ove informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS ov telefon je 6-25, a brzajavni naslov Argus

Najlepše mladinske knjige za Miklavževo darilo deci so v založbi Učiteljske tiskarne.